

PETRE RĂDESCU

**FĂURIREA
OMULUI
NOU**

finalChapter

ESEU

Prezenta ediție, cea de-a doua a cărții, a fost publicată de FinalChapter.RO în 2017

Coperta: Iulian Băbălău, Nicu Gherasim

Fotografia copertei: Petre Rădescu

Echipa editorială: Iulian Băbălău, Laura Chiș

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

RĂDESCU, PETRE

Făurirea omului nou / Petre Rădescu. - Craiova : Final Chapter, 2017

Conține bibliografie

ISBN 978-606-94309-2-7

821.135.1

Tipar: HD Printing Media, București

Tiraj: 600 exemplare

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

ISBN tipar 978-606-94309-2-7

ISBN epub 978-606-94309-3-4

ISBN mobi 978-606-94309-4-1

ISBN pdf 978-606-94309-5-8

Cine sunt?!

Nu! Nu „cine sunt”! Cine suntem?

Ce am devenit? Ce ne-au făcut comuniștii?

Ce ne facem noi, cu mâna noastră, clipă de clipă?

De unde această inerție?

Într-o primă etapă, ne-a fost furat pământul de sub picioare.

Apoi am fost seduși cu pământul aproapelui nostru,
cu valoarea rațiunii, în detrimentul profunde valori a propriei
emoționalități.

Acum suntem liberi să creștem cu aceste modele ca temelie.

Întrebări și păreri despre și pentru omul nou, izvorâte din
ciocnirea a două universuri culturale: pitorescul autohton,
oltenescul de buturugă

și existențialismul catifelat, smerit, vienez.

Alfel spus:

unde începe firescul, naturalul, în boala,
în patologia normalității cotidiene românești?

„Valoarea actului de a aduce și a menține sănătatea a fost evaluată sub cea de a produce rulmenți, ca un simplu exemplu. Adică valoarea vieții unei persoane a fost văzută sub cea a unei piese de producție pentru economia socialistă, valoarea vieții mele, mai prejos decât valoarea a ceea ce eu pot să fac pentru „patria mea”.

Este acesta un sistem de valori sănătos? Ce pot eu să mai fac, dacă eu nu mai sunt? Sau poate că sunt, asemeni unei mașini moderne într-o uzină de astăzi, pentru a face ceva? Valoarea mea este aceea că pot face ceva, nu că sunt? Nu sunt aceste întrebări la fel de potrivite și astăzi? Unde este asemănarea? Unde este diferența?

(Sunt atât de sedus?) Se formează astăzi „noul om nou”?”

I „Vorlesung”¹

Au trecut 20 de ani de la revoluția din decembrie '89. Și astăzi, după 20 de ani, mai sunt auziți oameni care afirmă că era mult mai bine pe vremea lui Ceaușescu și aduc și un argument: „Atunci toată lumea primea o casă și avea un serviciu.” Se întrezărește multă siguranță în ceea ce spun, semn că, pentru ei, aceste două lucruri au fost de-a dreptul o certitudine, ceva ce, dincolo de propria imaginație, nu ar fi putut fi și altfel pentru altcineva. Sunt oameni care fie nu au trăit evacuările comuniștilor, marea reformă, confiscările de proprietate, drepturi și competențe, fie nu au vrut să audă că aceste lucruri au existat. Sau, poate, le-au trecut sub tăcere pe toate.

Dar și mai surprinzător este cum au trecut pe lângă acea trăire de teamă care plutea în aer, acea amenințare, peste tot prezentă, a Securității, pe lângă posibila dispariție spontană a unei persoane

1 „Vorlesung” – citire, curs, prelegere (Schroff, M.W., *Dicționar german-român*, p. 859, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1916).

Uzual, se folosește „Vorwort” - „prefață” (Schroff, M.W., *Dicționar german-român*, p. 863, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1916), și nu „Vorlesung”. Personal, aș traduce prin (mă duc cu gândul la) „înainte-citire” sau „ceea ce este citit înainte” și prefer această formulare pentru că ea păstrează o sugestie de viu, de persoană prezentă, de dialog, spre deosebire de „cuvânt-înainte”, termen care parcă pierde această sugestie. Iar acest viu, mereu dinamic, în dialog, îmi doresc să fie substratul acestei cărți (asemeni procesului de sublimare din fizică, chit că apa nu este palpabilă ca lichid, totuși, ea trece din formă solidificată, din gheață, în formă de vapori).

pentru un banc spus², cu personaje celebre, ca Nicu și Lenuța sau Sucă cel prost. Ce fel de a fi au astfel de persoane, încât această frică de fond să îi ocolească? Îi ascuți mai departe și argumentele se adună, iar toate aspectele neplăcute ale unui lagăr „cu față umană”³ sunt evitate, inexistente, nevăzute. Aici, întrebarea de mai sus începe să devină mai complicată, deși, în prima parte, intuitiv, fără o confirmare a celor care trăiesc astfel, răspunsul este simplu: de Securitate nu se temea cel care nu se punea contra sistemului, cel care putea, prin felul de a fi, să accepte, să își însușească fără rezerve normele unei societăți, așa cum erau ele, și putea să uite de sine, de conștiința proprie, de fapt.

O observație poate întotdeauna fi văzută ca ceva discutabil și este corect așa. Pentru acest motiv, dincolo de răspunsul propriu, de încredere subiectivă, mă simt pe tărâmurii fără certitudine. Dar acceptarea normelor externe în anul 1989 la o masă mare din populație îmi pare foarte „de înțeles”, în contextul întregului proces de educare, de făurire a „omului nou”, început cu aproape 45 de ani înainte și, în plus, cred cu tărie că, după anul ‘85 a fost și momentul în care rezultatele puteau fi măsurate cel mai bine, numai să fi încercat cineva această evaluare și să fi avut deschiderea de a privi situația cu ambii ochi și din ambele bărci (conștiință vs supraeu⁴).

Este și mai interesantă evoluția acestor oameni după ‘89, când, pe un fel de a fi „lucrat” mai bine de două generații de oameni în floarea vârstei, se aduce doar un nou conținut ideologic și se varsă o încurajare spre satisfacerea visurilor neîmplinite, „pentru că meriți”⁵,

2 Trimiterea este la teama resimțită în cercurile de apropiați, în legătură cu posibila arestare pentru acest aparent motiv, și nu la cazuri concrete, de persoane arestate.

3 Preda, R., *Ion Iliescu sau „fața umană” a comunismului*, www.evz.ro, București, luni, 2 noiembrie 2009. Am trăit într-un lagăr cu față umană sau am trăit un comunism cu față umană? Ce se află în spatele acestor expresii?

4 Conștiința (Gewissen) - simțirea ierarhiei valorilor într-o situație dată, supraeul (Über-Ich) - toate evaluările internalizate care reglează raportul între un individ și societate și care solicită un control al propriilor comportamente. - Längle, A., *Lehrskriptum zur Existenzanalyse, Dritte Grundmotivation*, p. 130-132, GLE International, Viena, 2007.

5 „Pentru că meriți” este un îndemn devenit familiar în urma folosirii lui într-un spot publicitar intens mediatizat, în noiembrie 2011, de compania L’Oréal

se vorbește în continuare cu multă tărie despre „libertatea noastră”⁶ și se uită sau nu se știe că libertatea aduce cu sine responsabilitatea⁷ deciziilor. Această raportare se vede clar - după părerea mea - în dinamica vieții social-politice din ultimii douăzeci de ani, unde atâta timp cât îmi iese bine cum întreprind ceva și scap de norme înseamnă că „îmi este deci permis”, îmi dau eu singur „acordul”⁸ să întreprind așa ceva și, astfel, esența faptului întreprins este subiect de eschivă, de scăpare, conștiința nu mă mustră, nu mă mai atinge. Ce păcat că Rascolnikov nu a fost un „om nou”!⁹

Cum s-a ajuns aici, ce mărturii obiective avem că un proces de distrugere a „propriului”, a exprimării lui¹⁰ a fost aplicat cu strictețe în România, cel puțin după cel de-al Doilea Război Mondial, și

Paris.

6 Libertatea noastră” este un leitmotiv al anilor ‘90, regăsit alături de cântecele lui Vali Sterian („Nopți”, „Imnul golanilor”).

7 „Nu au uitat francezii să le ofere cadou Statelor Unite și o Statuie a Responsabilității?” - comentariu al lui Cristian Furnică, referitor la cadoul oferit de statul francez Statelor Unite și la sloganul Revoluției Franceze, actualmente, motto național al Franței : „Liberté, égalité, fraternité”. v. „Liberté, égalité, fraternité” - Latham, E., *Famous Sayings and Their Authors*, Swan Sonnenschein, 147, Londra, 1906.

8 Conștiința ca cel mai profund sentiment al acordului, ca binele meu absolut. - Längle, A., *Lehrskriptum zur Existenzanalyse, Dritte Grundmotivation*, p. 91, 126, GLE International, Viena, 2007. Acordul este funcția de bază a conștiinței. Acordul este ființa conștiinței, în timp ce valorile sunt ființatorii conștiinței. Paradoxal, acordul se arată a fi și ființă, și ființator (pentru definirea „ființei” și a „ființătorului”, v. Heidegger, M., *Sein und Zeit*, apărut 1927, ediția a XV-a, Niemayer, Tubingen, 1979; în traducere: Heidegger, M., *Ființă și timp*, Editura Humanitas, București, 2003).

9 Personajul central al romanului dostoievskian *Crimă și pedeapsă* rămâne plecat în fața propriei conștiințe și alege să ispășească anii de ocnă, pedeapsa pentru fapta lui, stabilită de lege. v. Dostoievski, F.M., *Crimă și pedeapsă*, apărut 1866, ediția citată: Editura Cartex 2000, București.

10 Până și modul de redactare standardizat al unei lucrări, al acestei lucrări, susține cu forță (de excludere) impersonalul, generalul. Impresiile personale sunt neștiințifice. În știință, nu există subiectiv. Există oare știință fără o structură filosofică individuală, personală, pur subiectivă, care stabilește liniile generale ale cercetării? „Psihologia are fundamente filosofice.” Längle, A., *Lehrbuch zur Existenzanalyse, Grundlagen*, p. 157, Facultas, Viena, 2013.

„La baza oricărui studiu obiectiv există o poziție de start subiectivă.” Rogers, C., *On Becoming a Person: A Therapist's View of Psychotherapy*, Constable, p. 512-520, Londra, 1961.

care au fost metodele? Cum poate fi înțeles acest proces, rămâne să încercăm să descoperim împreună, în prezentul studiu, prin surprinderea unor detalii cuprinse în capitolul dedicat educației din celebrul Raport Tismăneanu¹¹, prin înțelegerea lor într-un cadru al trăirii obiective, al experiențelor personale, dar, cel mai sigur, prin modul cum aceste lucruri, împreună, ne vor ajuta să ajungem la trăiri comune, consonante sau disonante, și astfel, să înțelegem ce reprezintă aceste lucruri.

4 decembrie 2010, București

Revizuit în mai 2012

11 Raportul în sine este pentru lucrarea de față un pretext, un reper, și nu o certitudine pentru un adevăr incontestabil. Cu toate acestea, dincolo de criticile aduse Raportului (v. Rogozanu, C., Ernu, V., Siulea, C., Tichindeleanu, O., *Iluzia anticomunismului*, Editura Cartier, București, 2008), acesta rămâne un document oficial al statului român, prin Autoritatea Prezidențială.

Despre autor

O combinație de perfect simplu, de tradiție rurală oltenească, cu aromă de ananas, cu o briză de gândire structurată și caldă, austriacă, dominată de un arhaic servus și un mediu înconjurător între toxic la propriu și toxic la figurat, toate au cizelat o conștiință tipic pietroasă, cu tușe de fermitate catifelată, dar mai ales cu un puternic sentiment de fidelitate pentru dialog și tihnă.

Petre Rădescu este medic, psihiatru, consilier și psihoterapeut, aproape antrenor de tenis și scriitor debutant.